

Внутрішній механізм взаємодії учасників освітнього процесу з попередження та виявлення ознак булінгу (цькування), попередження загрози його вчинення, та реагування, якщо такі випадки мають місце

1. Проведення оцінювання службових приміщень (роздягальні, гардероб, туалетні кімнати, кабінети) та шкільного подвір'я на предмет безпеки.
2. Посилення контролю за чергуванням вчителів на перервах.
3. Активізація діяльності учнів чергового класу.

Здобувачі освіти:

1. **Повідомляють керівництво** або працівників закладу освіти про факти булінгу (цькування) свідком яких вони були особисто або про які отримали вірогідну інформацію від інших осіб.

Дитина, яка постраждала від булінгу:

1. **Звертається** для подальшого реагування до керівника закладу або працівника закладу освіти, якому довіряє, та/або до батьків чи інших законних представників, органів Національної поліції, служби у справах дітей, органів державної влади чи органів місцевого самоврядування, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, спеціалізованих установ з надання безоплатної первинної правової допомоги, регіональних та місцевих центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги тощо.
2. **Може брати участь у засіданні комісії** з розслідування випадку булінгу.

Батьки постраждалої дитини:

1. **Подають керівництву або засновнику закладу освіти заяву** про випадки булінгу (цькування) стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу.
2. **Можуть вимагати повного та неупередженого розслідування** випадків булінгу (цькування) стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу.
3. **Можуть брати участь у засіданні комісії** з розслідування випадку булінгу.
4. **Звертаються до уповноважених органів Національної поліції України та служби у справах дітей** для повідомлення про випадок булінгу, у тому числі в разі незгоди з рішенням комісії, яка не кваліфікувала випадок як булінг.
5. **Сприяють керівництву закладу освіти у проведенні розслідування** щодо випадків булінгу (цькування).
6. **Виконують рішення та рекомендації комісії** з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти.
7. **Можуть запитувати інформацію** про діяльність закладу освіти, у тому числі щодо надання соціальних та психолого-педагогічних послуг особам, які постраждали від булінгу (цькування), стали його свідками або вчинили булінг (цькування).

Класний керівник, учитель-предметник:

1. **Повідомляє** керівництво закладу освіти про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого він був особисто або інформацію про яку він отримав від інших осіб.
2. **Вживає** невідкладних заходів для припинення булінгу (цькування).
3. **Бере участь** у проведенні розслідування випадків булінгу, засіданні комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) - за рішенням керівника закладу.
4. **Може поспілкуватись** з учасниками ситуації: жертвою, кривдником чи (кривдниками), свідками.
5. **Проводить системну роботу** з інформування, роз'яснення з метою формування навичок толерантної та ненасильницької поведінки, спілкування та взаємодії всіх учасників освітнього процесу; організації тематичних заходів, зустрічей, бесід, консультацій.

Алгоритм дій працівника закладу освіти в разі виявлення випадку насильства над дитиною

1. У випадках, коли ви маєте підозри жорстокого поводження з дитиною або є реальна загроза його вчинення (удома, з боку однолітків, інших працівників закладу або інших осіб), ваші дії:
  - Повідомити про це в усній чи письмовій формі адміністрацію закладу освіти.
2. У випадках, коли до вас звернулася дитина з усною скаргою щодо жорстокого поводження з нею, ваші дії:
  - Оформити звернення дитини в письмовій формі та передати його до адміністрації освітнього закладу.

Практичний психолог/ соціальний педагог:

1. **Повідомляє** керівництво закладу освіти про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого він був особисто або інформацію про які він отримав від інших осіб.
2. **Вживає** невідкладних заходів для припинення булінгу (цькування).
3. **Спілкується** з учасниками ситуації: жертвою, кривдником чи (кривдниками), свідками.
4. **Забезпечує** профілактику та запобігання булінгу (цькуванню).
5. **Забезпечує** надання консультативної допомоги батькам з питань булінгу.
6. **Здійснює** психологічний супровід здобувачів освіти, які постраждали від булінгу (цькування), стали його свідками або вчинили булінг (цькування).

Медичний персонал закладу освіти:

1. **Повідомляє керівництво** закладу освіти про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого він був особисто або інформацію, про яку він отримав від інших осіб.
2. **Вживає невідкладних заходів** для припинення булінгу (цькування)
3. **Може поспілкуватись** з учасниками ситуації: жертвою, кривдником чи (кривдниками), свідками.
4. **Надає** (у разі необхідності) невідкладну медичну допомогу.

Обслуговуючий персонал:

1. **Повідомляє керівництво** закладу освіти про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого він був особисто або інформацію, про яку він отримав від інших осіб.
2. **Вживає невідкладних заходів** для припинення булінгу (цькування).

Дії адміністрації закладу освіти в разі отримання повідомлення про жорстоке поводження з дитиною

У разі звернення дитини, її батьків (осіб, які їх замінюють) або працівника закладу до представника адміністрації закладу освіти щодо жорстокого поводження з нею адміністратор зобов'язаний, якщо звернення (повідомлення) усне, оформити це повідомлення письмово, зазначивши, від кого та коли (дата, час) воно отримано. Звернення має бути оформлене належним чином, відповідно до вимог Закону України «Про звернення громадян» (має бути зазначено прізвище, ім'я, по-батькові, місце проживання громадянина, викладено суть порушеного питання; письмове звернення повинно бути підписано заявником (заявниками) із зазначенням дати. Необхідно терміново (протягом однієї доби) передати цей документ до територіального підрозділу Служби у справах дітей за місцем проживання дитини. Служба у справах дітей має зареєструвати це повідомлення відповідно до вимог законодавства України.

Керівник закладу освіти:

- **розглядає** звернення та **реєструє у журналі обліку** звернень та повідомлень про жорстоке поводження з дітьми або загрозу його вчинення;

- **з'ясовує усі обставини булінгу** відповідно до Порядку розгляду звернень та повідомлень з приводу жорстокого поводження з дітьми або загрози його вчинення, затвердженого спільним наказом Міністерства соціальної політики

України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства охорони здоров'я України № 564/836/945/577;

- **скликає засідання комісії** з розгляду випадків булінгу та **окреслює подальші дії** (не пізніше ніж упродовж трьох робочих днів з дня отримання заяви). До складу такої Комісії можуть входити педагогічні працівники, (у тому числі психолог, соціальний педагог) батьки постраждалого та булера, керівник закладу та інші зацікавлені особи;

- **повідомляє** уповноважені підрозділи органів Національної поліції України та Службу у справах дітей;

- **забезпечує психологічну** підтримку усім учасникам випадку.

Рішення Комісії реєструється в окремому журналі, зберігається в паперовому вигляді з оригіналами підписів всіх членів Комісії.

Забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування).

Затверджує та оприлюднює план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти з урахуванням пропозицій територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України, Міністерства охорони здоров'я, Міністерства юстиції України, служб у справах дітей та центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Забезпечує оприлюднення на веб-сайтах, на дошках оголошень та при проведенні інструктажів для всіх працівників закладу освіти: правил поведінки здобувача освіти в закладі освіти; плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти; порядку подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти; порядку реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в закладі освіти та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування).

Чого не слід робити

За жодних умов не треба замовчувати виявлені факти жорстокого поводження з дитиною або реальної загрози вчинення насильства над нею.

По-перше, нехтування проблемою призводить до погіршення ситуації та може вилитися в набагато гірші наслідки.

По-друге, заклад освіти несе відповідальність за дотримання норм законодавства щодо захисту прав дитини, а тому керівник може притягнути педагогічних працівників у зв'язку з порушенням правових норм освітнього процесу до дисциплінарної відповідальності.

Також не слід намагатися самотужки вирішити проблему. Це може призвести до порушення законодавства та може бути небезпечним. Далі справа є компетенцією установ, організацій і посадових осіб, до яких було передано звернення чи повідомлення. Законодавством передбачено інформування заявника (особи, яка здійснила повідомлення або звернення), а також у самому зверненні може бути зазначено, що заявник бажає бути поінформованим про подальший перебіг справи, бути присутнім під час розгляду звернення).